ส่วนที่ ๔
การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis)

การทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัดนครศรีธรรมราช ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๐) เป็นการดำเนินการในลักษณะการพัฒนาที่ต่อเนื่อง โดยการดำเนินการในครั้งนี้จังหวัด นครศรีธรรมราช ได้ระดมความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน เพื่อทำการวิเคราะห์ผลของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่ผ่านมา พร้อมทั้งการประเมินสภาพการณ์ของบริบทพื้นที่ของจังหวัด และการวิเคราะห์สถานการณ์ของการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อจะกำหนดจุดยืนการพัฒนาให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และทบทวนทิศทางการดำเนินงานทางยุทธศาสตร์ให้มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ รายละเอียดนี้

๔.๑ การประเมินศักยภาพทางยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis)

การประเมินศักยภาพทางยุทธศาสตร์เป็นการนาเครื่องมือทางการบริห าร SWOT Analysis มาใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยด้านบวกจากภายในคือจุดแข็ง (Strength) และปัจจัยด้านบวกที่เป็นโอกาสจากภายนอก ที่ส่งเสริมให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (Opportunity) รวมทั้งการวิเคราะห์ปัจจัย ในด้านลบทั้งที่เป็นจุดอ่อนภายใน (Weakness) และอุปสรรคจากภายนอกที่คุกคาม (Threat) โดยจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เชิญหน่วยงานส่วน ราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการอิสระเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติก าร เพื่อประเมินศักยภาพของจังหวัดในปัจจุบันและโอกาสการพัฒนาใ นอนาคตเพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ก ารพัฒนาของจังหวัด โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจากจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคาม (SWOT Analysis) ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

จุดแข็งภายในจังหวัดที่เป็นอยู่และส่งผลให้เกิดการพัฒนาไปสู่วิสัยทัศน์ตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยจุดแข็ง ดังนี้

S๑ ลักษณะภูมิประเทศ มีความหลากหลายทางชีวภาพ เอื้อต่อการผลิตทางการเกษตร ทั้งด้านพืช สัตว์ การประมง การพลังงาน และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเกษตร มีแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ พุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จำนวนมากที่สามารถพั ฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม และวิถีชุมชน มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์เชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย ที่สามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน

S๒ มีความหลากหลายทางการท่องเที่ยว ทั้งการท่องเที่ ยวทางธรรมชาติ ภูเขา น้ำตก หาดทรายชายทะเล การท่องเที่ย วเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตชุมชน และการท่องเที่ยวศูนย์เรียนรู้

S๓ มีตลาดกลางสินค้าเกษตรที่สำคัญในภาคใต้ (ตลาดกลางหัวอิฐ ตลาดกลางยางพารา) และเป็นจุดศูนย์กลางในการกระจายสินค้าและพัฒนาระบบ Logistics จุดยุทธศาสตร์เส้นทางโลจิสติกส์ ชุมทางเชื่อมโยง

S๔ เป็นแหล่งศูนย์กลางทางการศึกษา พระพุทธศาสนา อารยธรรม และประเพณีวัฒนธรรม มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่หลากหลายและเป็นต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในจังหวัดและต่างจังหวัด มีเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งและเป็นศูนย์เรียนรู้ ทุกอำเภอเป็นพื้นที่แหล่งเรียนรู้

S๕ ขนาดเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยสูง เป็นจังหวัดใหญ่อยู่ใจกลางภูมิภาคใต้ มีฐานการผลิตทางการเกษตรที่หลากหลาย มีท่าอากาศยานศุลกากร มีตลาดกลางสินค้าเกษตรที่ใหญ่ที่สุดของภาคใต้ เช่น ตลาดกลางยางพารา ตลาดกลางหัวอิฐ

S๖ สินค้าภูมิปัญญาของชุมชนมีความหลากหลายสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพแก่ชุมชน

S๗ ได้รับรางวัลด้านการท่องเที่ยวหลายประการ อันได้แก่ เส้นทางการท่องเที่ยวเขาหลวงดีเด่น มัคคุเทศก์ดีเด่นด้านวัฒนธรรม ทางทะเล และเชิงนิเวศน์ระดับประเทศ และอื่นๆ รวม ๑๗ รางวัลกินรี

S๘ มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี การเข้าถึงไฟฟ้า และอัตราการเชื่อมต่ออินเตอร์เน็ตของประชากรอยู่ในเกณฑ์ที่สูง

S๙ สัดส่วนคนจนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ เนื่องจากมีการบูรณาการความร่วมมือที่ดีในการจัดกิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน

S๑๐ สถานบริการสุขภาพมี คุณภาพมาตรฐานตามที่กำหนด (HA) ตลอดจนจำนวนปีการศึกษาของประชาชนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษา และมีสถาบันการศึกษาครอบคลุมทุกระดับ

จุดอ่อน (Weaknesses)

จุดอ่อนภายในจังหวัดที่เป็นอยู่และส่งผลให้ไม่เกิดการพัฒนาไปสู่วิสัยทัศน์ตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยจุดอ่อน ดังนี้

W๑ เกษตรส่วนใหญ่ เป็นเกษตรกรรายย่อย ขาดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการเพิ่มคุณภาพของผลิตผลทางการเกษตร และขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร

W๒ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความส ะดวกต่างๆ ยังไม่ได้มาตรฐาน ขาดการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ขาดการบูรณาการร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

W๓ การบูรณาการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน ไม่มีเอกภาพ ส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม

W๔ การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องการเกษตรไม่ทั่วถึง ทำให้แหล่งน้ำและปริมาณน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอกับความต้องการทางด้านการเกษตรในพื้นที่

W๕ จำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานยังน้อย เนื่องจากเกษตรกรยังไม่ให้ความสำคัญกับการผลิตตามมาตรฐาน

W๖ จังหวัดมีภาพลักษณ์ไม่ดีในเรื่องความปลอดภัย ทั้งชีวิตและทรัพย์สิน นักท่องเที่ยวขาดความเชื่อมั่นในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเป็นจำนวนน้อย

W๗ ผลิตภาพแรงงานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ แรง งานในภาคเกษตรยังไม่มีความรู้และเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ ผู้ใช้แรงงานหรือนายจ้างไม่ให้ความสนใจในการพัฒนาฝีมือแรงงานเท่าที่ควร

W๘ การดูแล/จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ไม่ทั่วถึง ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุไม่ครอบคลุมทั้งจังหวัด

W๙ ค่าเฉลี่ย O-Net ม.๓ อยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

W๑๐ การประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคอุบัติการณ์ใหม่ การส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มโรคเรื้อรัง ยังมีน้อย และสัดส่วนคดียาเสพติดสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ

โอกาส (Opportunities)

โอกาสจากภายนอกจังหวัดที่เป็นอยู่และส่งเสริมให้ เกิดการพัฒนาไปสู่วิสัยทัศน์ตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยโอกาส ดังนี้

O๑ การตื่นตัวเรื่องสุขภาพของประชากรโลกต้องการผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ

O๒ การพัฒนาระบบโครงข่ายคมนาคมขนส่ง กา รเชื่อมต่อเส้นทางท่องเที่ยวระบบรางคู่ ถนนสี่เลนจากพื้นที่อันดามัน และภาคกลางตอนล่างและจากพื้นที่กลุ่มอ่าวไทยสร้างโอกาสในการขยายตลาดสินค้าเกษตร

O๓ ความนิยม ตื่นตัว เศรษฐกิจสร้างสรรค์ อัตลักษณ์เชิงวัฒนธรรมท้องถิ่น สร้างโอกาสในการต่อยอดภูมิปัญญา สร้างมูลค่าเพิ่ม สนองความต้องการตลาดทุกระดับ

O๔ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตสนใจเดินทางท่องเที่ยวในภูมิภาคมากขึ้น และใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวสั้น แต่บ่อยครั้งขึ้น โดยดูได้จากสถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้าประเทศไทย พบ ว่านักท่องเที่ยวกลุ่ มใหญ่ คือ ประเทศในภูมิภาคเอเ ชีย และเมื่อเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ คาดว่าจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนเดินทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาคมากขึ้น

O๕ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ประเทศ กลุ่ มความร่วมมือระหว่างประเทศ เอื้อต่อการพัฒนาการเกษตร การท่องเที่ยว อุตสาหกรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนและการควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการขนส่ง ของจังหวัด

O๖ แผนความร่วมมือ IMT-GT ได้ให้ความสำคัญในการร่วมมือพัฒนาการท่องเที่ ยวของประเทศกลุ่ม IMT-GT และสนับสนุนให้มีการท่องเที่ยวภายในกลุ่มประเทศสมาชิก

O๗ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่ภูมิภาค เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้

O๘ คณะรัฐมนตรีอนุมัติในการนำเสนอ/พระบรมธาตุขึ้นเป็นมรดกโลกและยูเนสโกได้ขึ้นบัญชีวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นบัญชีเบื้องต้นเป็นมรดกโลก

O๙ นโยบายรัฐบาลที่กำหนดเรื่องยาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ กองทุนผู้สูงอายุ การพัฒนาบทบาทสตรี และการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน เพิ่มรายได้ การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน สร้างความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ภัยคุกคาม (Threats)

อุปสรรคจากภายนอกจังหวัดที่เป็นอยู่และคุกคามให้ ไม่เกิดการพัฒนาไปสู่วิสัยทัศน์ตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยอุปสรรค ดังนี้

T๑ ปัญหาราคาสินค้าเกษตรในตลาดโลกผันผวน ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ตลอดจนการเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) ทำให้เกิดการแข่งขันและกีดกันทางการค้า

T๒ ระบบการศึกษายังไม่มีคุณภาพ มาตรฐานเพียงพอต่อการพัฒนาศักยภาพประชาชนในประเทศ พัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

T๓ ปัญหาความผันผวนทางเศรษฐกิจและการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ส่งผลต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ ความต่อเนื่องของนโยบายภาครัฐ และการตัดสินใจต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว

T๔ ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และการฉกฉวยโอกาสในการจัดการการท่องเที่ยวของบุคคลภายนอกพื้นที่ รวมทั้งจังหวัดมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวคล้ายคลึงกับจังหวัดใกล้เคียง ทำให้เกิดการแย่งชิงนักท่องเที่ยว

T๕ ภัยธรรมชาติ ภาวะโลกร้อน โรคอุบัติใหม่ ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐาน ภาคการเกษตร การท่องเที่ยว และความมั่นคงทางอาหาร (food security)

T๖ ปัญหาขาดแคลนแรงงานภายในประเทศ ขาดแคลนแรงงานทักษะฝีมือ ประกอบกับการขยายตัวของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาในพื้นที่มากขึ้น มีผลให้เกิดปัญหาทางสังคม เช่น อาชญากรรม ยาเสพติด โรคอุบัติใหม่ การแก่งแย่งพื้นที่ทำมาหากิน การบุกรุกพื้นที่